

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	48 K
Félévre	24 K
Negyedévre	12 K
Egy órára	4 K
Egyes szám ára 16 fillér.	

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felkötő szerkesztő: Dr. MAYER JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Zépolya-utca 1. sz. Telefonszám: 21.

MEGJELENIK MINDEN NAP, VASÁR-
ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELEVEL.

Nagybecskerek, 1918.

XLVII. évfolyam, 167. szám.

Szerda, július 24.

Árulás volt az oka Piavei visszavonulásunknak.

— Szurmay báró beszéde a Házban. —

Budapest, július 24. A képviselőház ma délelőtt Szász Károly elnöklésével ülést tartott, amelyen harmadszori olvasásban elfogadták a választójogi javaslatot. Az elnök javaslatára elhatározták, hogy a legközelebbi ülés a jövő hét keddjén lesz.

Ezután áttértek az interpellációkra.

Urmánczy Nándor interpellált a Piave menti visszavonulásról.

Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszter az interpellációra válaszolva kijelentette, hogy Urmánczy a vezérkar portekció rendszeréről beszélt. Megsérténé a vezérkart, hogy ha többet mondana róla, mint amennyit már közbeszólásaiban mondott.

A Piavei visszavonulásról szólva a honvédelmi miniszter kijelentette, hogy eredetileg május végére tervezték az olaszok elleni offenzívát, de két héttel elhalasztottuk. Az offenzíva eleinte jól indult. A véencei hegyháton az első napon már egyik hadseregünk Passanót maga előtt látta, amely fontos kulesa Velencének.

A Piavenél is eleinte jelentős sikereket értünk el, de később a megáradt folyó elragadta hidjainkat, sajnos a felszerelésünk sem olyan tökéletes, mint a németeké, az élelempótlás is nehézségekbe ütközött. **Az ellenség föltett maszkkal készen várta a gázáadásainkat, aminek nyíltan bevallva, árulás volt az oka.** Az 56-ik krakkói gyalogezrednek egy Kinyi nevű hadnagya átment a tervekkel az ellenséghez. **Ugyanez történt a velencei sikéságon, ahol szintén elárulták terveinket.**

Lent Albániában a pétervárad 96-ik gyalogezrednek egy Gilardi nevű főhadnagya árulta el az ellenségnek a támadás tervezetét. **A siker hiánya tehát az, hogy árulások voltak.**

Nem volna helyes — fejezte be beszédét Szurmay báró — hogy kit hibáztassunk a vezetők közül. Ez a történelem feladata.

Ezután veszteségeinkről szólott még a honvédelmi miniszter. Utána Werkerle miniszterelnök szólalt fel.

Lugano, július 24. A „Secolo“ írja: Angol katonai körök véleménye szerint a németek a döntő csapást más gyengébb frontrész ellen intézik.

Berlin, július 24. A „Deutsche Kriegs-Zeitung“ szerint egyedül az amerikaiak a Marne melletti csatában nyolcvanezer embert vesztek.

Hogyan végezték ki az excárt.

A cárnét és leányát is megölték?

Helsingfors, július 24. Miklós volt cárral meggyilkolásáról jelentik: Azt a házat, ahol Miklós volt cárral lakott Jekaterinburgban, 200 vörös gárdista vette körül. Kivitték a ház elé Miklós excárt és szó nélkül agyonlőtték.

A urali szovjet csak utólag értesítette a kivégzésről a moszkvai központi bizottságot. Azzal az indoklással végezték ki az excárt, hogy veszedelemes összeesküvést fedeztek fel, amelynek az volt a célja, hogy az excárt újra a trónra ültesse.

Egész halom kompromittáló iratot találtak, amelyeket Moszkvába küldtek.

Páris, július 24. A „Petit Journal“ jelenti, hogy az excárnét és 2 leányát is meggyilkolták.

Éhségforradalom orosz városokban.

— Vologdát kiűrik. —

Moszkva, jul. 24. Szovjet csapatok végleg feladták Orenburgot, miután az értéktárgyakat elszállították a városból. Az új kormány élén Durov áll. Több városban éhségforradalom tört ki.

Moszkva, jul. 24. A munkásságot július 17-én mozgósították. Az angolok Kemben agyonlőtték a járási végrehajtó-bizottság elnökségét.

Konstantinovic Ivánt és Mihajlovics Szergej nagyherceget kiszabadították. Kaukázusban a szovjet csapatok előre nyomulnak. Az angolok sietve kiűrik Vologdát.

Berlin, jul. 24. (Wolff.) Az excárnét Jekaterinburgból elszállították. Az entente követségek számolnak azzal, hogy Vologdából Archangelszkbe kell költözködniük.

A mai tőzsde.

Budapest, jul. 24. Magyar Hitel 1328, Osztrák Hitel 906, Jelzálogbank 568, Leszámitoló 820, Agrárbank 1069, Magyar Bank 954, Hazai 625, Forgalmi 628, Fabank 962, Urlikány 842, Salgó 1174, Rima 1125.

Németország békefeltételei.

Berlin, július 24. A „Vorwärts“ szerint Németország a spanyol kormánynak békealapul a következő programot terjesztette elő:

1. Németország nyugaton sem annexiót, sem hadikárpótlást nem kíván.

2. Az orosz-román-német béke hatályban marad, de a szerződések a békekongresszuson rendelkezésre állanak áttekintés céljából.

3. A népek önrendelkezési jogáról nem tárgyalnak, ellenben a kongresszuson döntenek ezen kérdésről, valamint Belgium kérdéséről szintén.

4. A balkánkérdés nyílt kérdésnek marad, amelyet szintén a konferencia dönt el.

5. A szabad tengerhajózás és a szénállomások használásának jogát, a Gibraltar és a Szezei-csatorna semlegesítését, a gyarmatok kérdését a status quo ante (háboru előtti helyzet) alapján intézik el.

A nyugati harctérről.

Berlin, július 24. A Wolff esti jelentése szerint helyi küzdelmek az Avre nyugati partján Soissons és Reims között. A német trónörökös hadseregportja erős ellenséges tömegek megújított támadásait meggyújtotta.

London, július 24. (Reutter) A franciák ma délután Montdidierétől nyugatra új támadást kezdtek négy mértföldes fronton. Egy órán belül egy mértföldnyi szélességben előre nyomultak. Az új támadási front vonalának hossza még ismeretlen. Három falut elfoglaltak a franciák.

Berlin, július 24. Illetékes katonai helyről szerzett információ alapján jelentik az „Az Estnek“: A német hadvezetőség számított rá, hogy a franciák támadást kezdenek a Soissons és Montdidiere között, ezért ennek kivédésére minden előkészület megtörtént. A németek nem azon vannak, hogy tartsák, hanem hogy védjék állásaikat. A védelmi vonal mozgásban van. Altalában azt lehet mondani, hogy az ellenoffenzívát megállították. A német vonalak előtt tucatjával hevernek a szétlőtt tankok és az ellenséges holttestek.

A franciák veszteségei jóval felülmúlják a németek veszteségeit.

Általános mozgósítás Oroszországban.

Moszkva, július 24. Trockij felhívást tett közzé, amelyben a Volgának, az Uralnak és Szibériának az ellenségtől való megtisztítására hívja fel a munkásokat. Megtiltja valamennyi tisztnek, tisztviselőnek, hogy az angol-francia tiszteknek bárminő szivességet tegyenek. Az archangelszki szovjet a hadikikötő kiállítását, erődök felállítását, tüzérségi műszaki csapatok mozgósítását, a legfiatalabb korosztály általános mozgósítását rendelte el.

A francia munkások határozata.

Genf, július 23. A francia munkások országos szervezete elhatározta, hogy minden erővel és eszközzel kikényszeríti a proletariátus képviselőinek utleveleit olyan konferenciára, ahol a nemzetközi szociálisták találkozni akarnak.

Hivatalos jelentések

A miniszterelnökség sajtóosztályától ma a következő hivatalos jelentést kaptuk a harcok eseményekről:

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, július 23.

OLASZ HARCTÉR:

Az olasz harcúterén váltakozó erősségű tüzérségi harcok.

ALBÁNIA:

Az albán fronton az ellenség felújította támadó kísérleteit. A felső Devoli mindkét oldalán mindegyiket visszavertük.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, július 23.

A nagy főhadiszállás jelenti:

NYUGATI HARCTÉR:

Rupprecht trónörökös hadseregét: Angol osztagok az arconal számos helyén vonalaink ellen törték. Ismét visszavertük őket. A tüzérségi tevékenység este újból feléledt.

A német trónörökös hadseregét: Az arconalon időnként nyugalom állott be. Az Aisné-től délre az ellenség súlyos veszteségei következtében támadásait tegnap nem újította meg. Ezen a helyen a tüzérségi harc erőssége csökkent. Az ellenség az Ourequ mindkét oldalán, valamint az Ourequ és Marne között valamennyi szakaszon heves és részleges támadásokat intézett ellenünk, amelyeket visszavertünk. Az Ourequ-tól délre ellentámadással hiúsítottuk meg előretörésüket, ellenséges osztagokat, amelyek a Jenilgenne mindkét oldalán marnementi előrsi állásainkba behatoltak, ellentámadásunkkal a folyóra vetettük vissza. Helyi harcok Reimstől délnyugatra és tőle északra.

Tegnap 52 ellenséges repülőgépet és 4 költött léggömböt lőttünk le. Löwenhard hadnagy 42. és 43 ik, Billig hadnagy 26 ik, Bülle hadnagy 25 ik és Pichard hadnagy 20 ik légi győzelmüket aratták.

Ludendorff.

Hétezernégyszáznál több a hadiárva Torontálmegegyében.

A hősi halált haltak száma 3765. — A legtöbb hadiárva az anyánál van.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, július 24.

Az árvaszékeknek tudvalevőleg legnemesebb kötelességük és a háborúban még fölöttébb hivatásuk, mint a békében, hogy a hadiárvaik számára pontos kimutatást készítsenek s arról időnkint jelentést tegyenek az Országos Hadi-gondozó Hivatalnak. Az árvaszékek kimutatásába természetesen föl van véve az is, hogy a hadiárvaik, kiknek a gondozása alatt állnak. A hadiárvaik sorsáról időnkint meggyőződést is szereznek az árvaszékek és ha valahol kifogásolni valót találnak — aminthogy ez megesik akárhányszor — ott azonnal megteszik a szükséges lépéseket a bajok orvoslására, megszüntetésére.

Hogy a torontálmegegyei árvaszék mennyire hivatása magaslátán áll, hogy ezt a nagy erkölcsi felelősséggel járó munkát milyen széleskörű körültekintéssel és odaadással végzik, azt igazán fölőlesleges most fölfedeznünk, hiszen a közigazgatási-bizottsági üléseken történetekből mindenki meggyőződést szerezhet erről.

A „Torontál” munkatársa ma beszélgetést folytatott az árvaszékekkel arra nézve, hogy Torontálmegegyében hány hadiárva van, a beérkezett adatok szerint, hogyan vannak el látva és hol vannak kiutalva. Ugyintén érdeklődünk aziránt is, hogy a beérkezett jelentések szerint mennyi a vármegyében a hősi halottak száma? Mindezekről az alábbi felvilágosítást kaptuk: 1918 június 30-ig Torontálmegegyében a hősi halált haltak száma: 3765 volt.

A hadiárvaik száma a vármegyében: 7400.

Ezek közül az anyáknál van elhelyezve: 5376.

Kirendelt gyámnál: 364.

Egyéb hozzátartozóknál: 529; Áll. gyermekmenhelyen 29; Jöttévi családoknál 6; Inas, segéd, cseléd 368; Hadbavonult 510; Önállóan földműves és iparos 218.

Ez a szám természetesen nem teljes, mert hiszen az árvaszékek csak a községek által be- küldött adatokat dolgozhatta föl. Sajnos ugy a hősi halottak, mint ezzel kapcsolatosan a hadiárvaik száma jóval nagyobb. A hadiárvaik sorsáról az árvaszékek állandóan tájékozódást szerez.

Panaszok — különböző helyről — természetesen önmagukban érkeznek és azok orvoslása éppen nem kis feladat. A panaszok főleg az özevgyi nyugdíj és az árvákat illető neveltetési járulékok csökkentésére, vagy késedelmes elintézésére vonatkozik. Ily esetekben ideiglenes évi segílyt ad az árvaszék.

Hogy Torontálmegegyei közönsége mindenkor élénk érdeklődést tanúsít a hazáért el- esettek árvái iránt, ezt bizonyítja részben a természetbeni adakozás, részben a jelenté- keny pénzdomány. Mindenesetre kívánatos, hogy a közönség továbbra is melegen karolja föl az árvák és hadiözvegyek ügyét és adományaikkal lehetővé tegye azok könnyebb ellátását.

Kávéházban, ven-
dégelben kérjük a
„TORONTÁL”-t

HIREK

IDŐJÁRÁS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárási jelentése.)

Július 24.

Tegnap maximum: 29.4 C°.

Ma reggel minimum: 16.5 C°.

Ma délután: Barométer 59.5 mm. Hőmérő: 29.2 C°.

Felhőzet: kev. borult. Szél: ÉNy.

Pezsgőző betörő a fűszerüzletben.

Erczegán A. nagybecskereki, Hunyadi-utca 43. szám alatti fűszerüzletében az éjszaka betörő járt. A betörő az udvar felőli raktár- helyiség ajtajának kifeszítése után jutott az üzletbe, ahonnan elvitt 2-3 üveg konyakot, néhány üveg szilviumot, néhány skatulya szardiniát, fészegetni kezdte a Wertheim-szek- rényt, amelyben pénz volt, de felnyitni nem tudta. Így meglegedett néhány korona apró- pénz és néhány szivar elvitelével. Munkájában úgy látszik a betörő kiéhezett és megszomja- zott, mert egy skatulya szardiniát bontott fel, amit el is fogyasztott, a skatulyát a pulton hagyta. A szardiniára pezsgőt ivott. Felbon- tott egy üveg Törley-t és annak tartalmát félig kiitta. A többi a pulton hagyta. Távozóban még elvitte Radojesics Tivadarnak, Erczegán apósának az üzletben fogason lévő kabátját, nadrágját, azonkívül egy női téli kabátot és egy női eső köpenyt.

Reggel Radojesics Tivadar üzletnyitáskor fedezte fel a betörést. Jelentést tett a csend- őrségen, amely a nyomozást megindította. Erczegánék eselédjük mozi után jött haza. Az üzlet előtt elhaladva, hallott valami zajt belülről, azt hitte, hogy macska van bent és nyugodtan lefeküdt aludni. Valószínű, hogy csak a helyi viszonyokkal ismerős lehetett a betörő. Erczegánék kára tal van az ezer ko- ronán.

— Az új moszkvai német követ. Berlinből jelentik Budapestre: Wolff jelentés szerint Helfferich volt államtitkár a német birodalom moszkvai diplomáciai képviselőjévé nevezték ki.

— Beszűntették a légi postát. Budapestről táviratozza tudósítónk: Bécsből jelentik: A posta- és távirat igazgatósága közli: A Buda- pest-Bécs közötti légiposta-járatot máttól kezdve egyenlőre besűntetik.

— Névmagyarosítás. A belügyminiszter, mint a hivatalos lap közli, megengedte, hogy Morar Filemon (János) kalodvai születésű és illetői ségű szárcsai lakos, csendőralőr-mester család- nevét „Molnár”-ra változtassa.

— Osztrák gyerekek Nagybecskereken. Mint már jeleztük Nagybecskereken 65 család vál- lalkozott osztrák gyerekek ellátására. Ezerint 65 osztrák gyerek jönne a városba, de lehet, hogy több is jön. A kis osztrákok minden valószínűség szerint augusztus elsején érke- znek meg. Minden gyermek hoz magával tíz kiló lisztet, megfelelő mennyiségű cukrot és szappant. Minden egyébben a vendéglátó házi- gazda látja el a gyermekeket, viszont ennek fejében petróleumot és dohányt kap. A helyi nyaraltató bizottságot jul. 25-én, holnap dél- után 4 órára gyűlésre hívták össze a váro- házára. A gyűlésen véglegesen határozni kell a gyermekek fogadtatását és elhelyezését illető legapróbb kérdések felett is, go ndoskodni kell egy szervezről, mely minden egyes osztrák

Telefon 330

Szerdán, július hó 24-én 2 előadás: 6 és 9 órákor.

Városi Mozi a Városi Színházban.

Csütörtökön, július hó 25-én 2 előadás: 6 és 9 órákor.

Telefon 330.

A méltóságos szobalány.

Vigjáték 4 felvonásban. A főszerepben Henny Porten.

Legközelebb: „CIRKUS WOLFSOHNI” a legnagyobb attrakció. A „JEHOVA”, Kiss József költeménye filmen.

MODERN MOZI

Az Orientben (Aradáci-ut)
TELEFONSZÁM 312.

Csütörtökön, július 25-én egy előadás:
(este 9 órákor.)

L. I. L. I.

Vigjáték 4 felvonásban.

Hervé operettje után írta: Faragó Jenő.

Szereplők:

Lili	—	—	Barta Irén
Plinchard	—	—	Peterdy Klára
Antonin	—	—	Olt Aristid
René	—	—	Loth Ila
Nagymama	—	—	Turan Gusztáv
Tábornok	—	—	Peterdy Klára
Szt. Hypothese	—	—	Olt Aristid
			Kornay Richárd

Helyárak:

Pályaudvar 1-80 K, I. hely 1-50 K, II. hely
1. K, III. hely 60 fillér.

gyermeket a pályaudvarról nagybecskereki otthonába vezet. A szabályzat szerint a gyűlésen teljes befejezést nyer az előkészítés munkája, úgyhogy csak a tényleges kivétel marad hátra.

— **Megtaláltak Bissingen gróf holttestét.** Ujvidékről jelentik: A 17 éves Bissingen Ottó gróf, mint jelentették, a napokban fürdés közben Futtaknál a Dunába fullt. A határrendőrség 4-es számú őrhajója hétfőn megtalálta és kifogta holttestét, amely már alig volt felismerhető. A pirosfehér uszónadrágról, továbbá a bal térd és jobb könyökön talált sebhelyekről, melyeket tornászás közben szerzett nemrég a kis gróf, ismertek rá. Özvegy édesanyját, aki erdélyi birtokán tartózkodik, értesítették egyetlen fia tragédiájáról. Ideiglenesen Futtakon temették el tegnap délután a tragikus véget ért gróft, aki közeli rokona volt a meggyilkolt Ferenc Ferdinánd trónörökös nejének.

— **A térenét ma este fél héttől fél nyolcig tartják meg a Széchenyi-parkban.**

— **Augusztusban meg lesz a cérna és a cérna.** Az országos nagy cérnaiségnek valamelyes enyhítéséről adhatunk számot. A legilletékesebb helyről szerzett értesülésünk szerint sok-sok millió méter cérna készítése van folyamatban a magánháztartások részére. Ez a nagy cérnamennyiség legkésőbb július végéig elkészül és augusztus elején már kiadják úgy a cérnáját, — mint a cérnát. Az ügyre vonatkozóan budapesti tudósítónk beszélt a cérna központ egyik vezetőjével, aki ezeket mondotta:

— Augusztus folyamán forgalomba hozzuk a cérnájegyeket. — Azért csak augusztusban, mert meg akartuk várni, hogy ne csak jegy, hanem cérna is legyen. Minden család ugyanott, ahol például a lisztjegyeket vagy az egyéb hatósági élelmiszerjegyeket megkapja, Budapesten és a vidéken egyformán hozzá fog jutni cérnájegyhez is. Az első mennyiség minden háztartás részére 100 méter cérna lesz, azon a méltányos maximális áron, melyet a kereskedelmi miniszteriumban megszabtak. Ezt a mennyiséget két hónap múlva újabb cérnakiosztás fogja követni.

— **Adomány. Skvorák Lajos** 12. gy.-e.-beli gyalogos ma Loch Violával való házasságkötése alkalmából husz koronát adományozott lapunk utján a 12. gy.-e. rokkantalapja javára. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

— **Ecetsav kapható.** A közellátási irodában július 25-én és 26-án délelőtti ecetsav kapható. Családonként negyed kilót adnak ki egy koronáért. Üveget ajánlatos vinni, mert ellenkező esetben üvegért, dugóért 2 korona betétet kell ott hagyni.

— **Vizbefullt diák.** Paancsáról jelentik: Weinstein Oszkár 18 éves felsőkereskedelmi iskolai tanuló fürdés közben a Temesbe fullt. Holttestét kifogták.

— **Egy orosz fogoly súlyos balesete.** Tegnap este 7 órákor az Árpád-utca 3. számú házában, ahol Rósa Béla fűszerkereskedő lakik, lövés zajára futottak össze a házbeliek. Ott állt az udvaron Jakab Tódor, az orosz fogoly, szeme és bal keze csupa vér volt. Az orosz egy flobert patrót talált, amelyet ceruzavédőnek akart megcsinálni. Mikor már a golyót kivette belőle, a patron, amelyben ekrazit vagy dinamit lehetett puskapor helyett, fölrobbant és leszakította a szegény muszka bal kezének két ujját, a harmadik ujját összeronaszolta, a bal szemét pedig kiütötte. Az előhívott mentők a szerencsétlen először a kereskedelmi iskolában lévő kórházba vitték, ahol Awender Miklós dr. ezredorvos nyújtott neki első segélyt. **Báthory Endre dr. szemorvos** ugyanitt megállapította, hogy az orosz bal szeme kifolyt, a jobb szeme is megsérült. A mentők ezután bevitték a József kórházba, ahol a harmadik, összeronaszolt ujját amputálták. Jakab Tódor 27 éves, gk., odahaza asztalos, a 16-os számú fogolytáborból volt kiadva 3 év óta Rósa Bélának, akinek kertjében dolgozott, ezenkívül a házkörüli teendőket végezte. Igen szorgalmas, jó munkás volt. Odahaza, Oroszországban feleség, gyerek egy megvakult, nyomorék embert fog vizontlátani, aki a saját vigyázatlansága folytán lett azzá.

— **A városi mozi** tegnap nagyon érdekes Psylander-darabot mutatott be „A halálhajó” címén. A szebbnél-szebb felvételek, különösen a tenger az ő fenséges szépségében, megkapó hatással voltak a közönségre, melynek érdeklődését az érdekesítő cselekmény és a szereplők elsőrangú művészi játéka mindvégig lekötötték. Ma és holnap Henny Porten, a kitűnő mozdíva szerepel „A méltóságos szobalány” című vigjátékban, legközelebb pedig nagyszabású sláger, a „Cirkus Wolfsohn” kerül bemutatásra.

— **Pazar kiállítás, különleges drámát** vetítettek tegnap a Modern Moziban, a „Száműzött” c. pompás rendezetű velencei filmdrámát, mely a lagunák örökszép városában játszódik le. Az antik sorstragédiák mely fájdalma és kikerülhetetlen végzete borzongának keresztül ezen a gyönyörű filmdrámán, amely kiállítás és rendezés tekintetében egyike a legszebbeknek. Ez alkalommal egy Edison-filmjáték egészítette ki a gyönyörű műsort, melynek címe „A gyáva”. A nézőtér csak félig telt meg, pedig ezen remek műsor nagyobb érdeklődést érdemelt volna meg. — Holnap, csütörtökön Faragó Jenőnek Hervé operettje után megírt remek 4 felvonásos vigjátéka, a „Lili” kerül bemutatásra. A vigjátékról elég ha megemlítjük, hogy a főszerepet Barta Irén és Peterdy Klára személyesíti, akkor minden jót elmondunk erről a filmről, amely megérdemli a megtekintést. Az előadás kezdete este 9 órákor.

Ahol ujjászületik a baka...

Látogatás a nagybecskereki Zander-intézetben.
4617 rokkantból 2239 teljesen harc-képessé vált.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, július 24.

A nagybecskereki cs. és kir. tartalékkórház a háború kezdete óta működik és pedig eleinte 2400 sebesült és beteg felvételére volt berendezve. Az első sebesültszállítmányt 1914 szeptember 8-án kapta a déli harctérről s azóta folyton változó számban vannak a kórházban sebesültek és betegek. A kórháznak eleinte tíz osztálya volt, melyek élén részint katonai, részint polgári orvosok állottak, míg a kórház parancsnoka Awender Miklós dr. cs. és kir. ezredorvos volt.

A kórház egyes osztályai a Nagybecskerek városában levő állami és városi iskolák épületeiben, valamint a Miasszonyunkról nevezett iskolanővérek intézetében voltak elhelyezve. A harctérnek eltolódása folytán a kórház nehezebben jutott sebesült szállítványhoz s ennél fogva a beteglétszám csökkent, miért is három iskolai épületet a nevelésügy fontosságára való tekintettel rendeltetésének vissza lehetett adni. Mindazonáltal jelenleg is még 1500 ágy áll a kórház rendelkezésére, melyek túlnyomó része

1000—1200 jelenleg is igénybe van véve. A kórház fennállása óta ezideig 37.227 sebesült és beteg katonára áított kezelés alatt. Az ily nagyarányú betegforgalom mellett a gyógyulási arányszám is magas volt. A gyógyulások a dolog természetében rejlőleg nem voltak mind olyanok, hogy a katonák harc-képessége ismét helyreállt volna, hanem sokan voltak olyanok, akik sérülésük gyógyultsága dacára rokkantak maradtak. Az ily rokkantak tulajdonképpen a társadalom terhére estek volna. Ezt elkerülendő és hogy a bajon segítsenek, a Torontálvármegyei Vöröskereszt Egylet nyújtott támogatást a kórháznak, amennyiben Neumann Gyula dr. népfelkeltő főorvos szorgoskodására 1916 január havában a Vöröskereszt egylet Zander-intézetet állított fel s azt a tartalékkórház rendelkezésére bocsájtotta, melyet két éven át maga Neumann Gyula dr. főorvos vezetett.

A „Torontál” munkatársa látogatást tett a nagybecskereki Zander-intézetben. Laikusok sokszor hallják ezt a szót: Zander és tulajdonképpen nem tudják, mit jelent az?

A Zander-intézet a harc-téri sebesülések folytán rokkantná vált katonákon hivatott segíteni, hogy vagy ismét katonai szolgálatra vagy legalább is polgári foglalkozás teljesítésére képessé legyenek. A Zander-kezelés eszközei: a mechano, terapia, a gyógygimnasztika, melyek segítségével a benuult, merev, hűdött és a hosszantartó sebgyógyulás alatt nem működő izmok sorvadásnak indulása folytán használatlaná vált testrészeknek, főleg végtagoknak megfelelő gépek segítségével való mozgatásával, gyakorlatásával, tornászoltatásával, fűrdözéssel, masszálással, villanyozással stb. használható való tételét célozza.

A Zander-intézeti kezelés eddigi eredménye rendkívül jó, amennyiben az intézet fenállása óta összesen 4617 rokkant állott kezelés alatt, akik közül 2239 ismét teljesen harc-képessé vált, 1212 fegyveres szolgálatra nem vált alkalmassá és csak 1166-ot kellett elbocsájtani sajnos, oly állapotban, hogy a polgári foglalkozásra is csak csökkent mérvben képes. Természetes dolog, hogy azoknál, akiknél a sebesülés által az izületeket alkotó csontok darabokra törtek, akiknél az inakat a lövedék szétszaggatta vagy az idegek nagy darabját szétronaszolta, a sebesült testrészt teljes hasznavehetősége nem állhatott be, de ezek is lényegesen javultak a kezelés folytán.

A Zander-intézetben vannak gépek, melyek béna, merev karok, vagy lábszarak, merev térdek, merev lábfejek, merev kezek, sőt a kéz egyes merev ujjai mozgásának begyakorlására szolgálnak. Szakszerű masszírozással, fűrdökkel, hőlégkezeléssel, villanyozással valóssággal ujjászületik a baka a Zanderben.

A kórház jelenlegi parancsnoka Tauszig Tivadar dr. cs. és kir. törzsorvos, vezető-főorvosa pedig Fialowszky Béla dr. orvos.

TAJAKÖZLET.

Az ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 4 órától este 10 óráig. Könyvtára vasárnap, szerda és péntek délután 3—5 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdt-széki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól délután 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegylete” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben délután 2—5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközölhetnek.

Katonaoththon Temesvári-ut 1500. szám alatt nyitva minden nap délután 2—9 óráig.

Egy 35 lóerős, kifogástalan állapotban levő, csaknem teljesen új, kitűnő országutjáró

autó,

amely elektromos világítással, külön áramfejlesztő dinamóval és akkumulátorral van ellátva és a legmodernebbül felszerelve

764

eladó.

Felvilágosítással szolgál a városi villamtelep irodája.

Helybeli nagy gyárvállalat keres mielőbbi belépésre

2 irodaszolgát.

777

Tájékoztatók eddigi szolgálata, kor, családi állapot és fizetési igények megjelölése mellett „Gyárvállalat” jellegű c. lap kiadóhivatalába küldendők.

Fanz-féle ház eladó.

776

Nádor-utca 10. szám.

Nagybecskerek r. t. város polgármesterétől.

14973—1918. kig. sz.

1129

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 35477—918. számú rendeletével megállapította a marhából és juhból származó nyers faggyúért követelhető legmagasabb árakat. Ez a rendelet a Budapesti Közlöny július 4-iki számában jelent meg s ugyanakkor lépett életbe.

Ertesítem az érdekelteket, hogy fenti rendelet a város hirdetőtábláján ki van függesztve.

Nagybecskerek, 1918. évi július hó 16-án.

Strosz Béla, polgármester h.

Nagybecskerek r. t. város polgármesterétől

14164—1918. kig. szám.

1125.

Hirdetmény.

Felhívom mindazon kereskedőket, illetve azok hozzátartozóit, akik hadbavonulva, — kénytelenek voltak üzleteiket bezárni, — hogy a béke helyreálltával üzleteik gyors megkezdésének elősegítése céljából való összeírásuk végett legkésőbb július 25-ig jelentkezzenek Mattanovich György városi aljegyző irodájában.

Nagybecskerek, 1918. július hó 4.

Dr. Perisics Zoltán polgármester.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

ÉGETETT MÉSZ

egész kocsirakományokban ab feladóállomás prompt szállítandó a legolcsóbb napiáron kapható

KOHN ADOLF ÉS FIA

Telefon 229. Temesvár-Gyárváros. Telefon 229.

706

Helybeli beszerzési források.

Biztosítási ügynökségek:

Adriai Biztosító Társulat Főügynökség a Gazdasági Részvénytársaságnál. A Közgazdasági Bank épületében.

Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér Magy.—Francia bizt. társ. József fhg.-u.

Első Magyar Általános biztosító társaság, Nemzeti Baleset Biztosító r. t. főügynöksége ifj. Rigó István Szerb egyházpalota.

Triesti Általános Biztosító Társaság főügynöksége Torontalmegyei Takaré- és Hitelbanknál Hunyadi-(fő)-utca.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan Hunyadi-utca.
Toll Mihály Pénzügyipalota.

Butorgyár:

Bence A. és Fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Guttman Jakabné és fiai Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A. Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc Hunyadi-utca 2.

Cukrászda:

Kovács Endre Hunyadi-(fő)-utca.

Divatáruház:

Boskovits S. J. Hunyadi-utca.
Bukovác István Hunyadi-utca.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János Aradáci-ut.

Drogeria:

Melkuhn Dezső Hunyadi-utca.

Ekszerészek:

Goldberg Mihály Hunyadi-utca.
Schwab Albert Hunyadi-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos Hunyadi-utca.
Kocsis A. Erzsébet-hidon túl Ambrózy szappangyár épületében.

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc Megyeház-u. 2. Tarnai-ház.
Tolvet Frigyes Pénzügyi-palota

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald Temesvári-ut.

Gépkereskedő és fegyverraktár:

Sander M. József, Hoffherr Schrans és Clayton-Shuttleworth r.-t. mezőgazdasági gépgyára képviselője.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-utca.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor Melencei-utca.
Vági Sándor Szerbgyház-palota.

Kávéház:

Sólyom György Klub-kávéház.

Kézmű- és rövidárúzetlet:

Benó Testvérek Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és Társai Hunyadi-utca.
Freund S. és Fiai Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papírkereskedés:

Almásy Elek Hunyadi-utca.
Mangold Lipót Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Lakatosműhely:

Engel Adám Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Özv. Klein Mórné Hunyadi-utca.

Nőikalap és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné Hunyadi-utca.

Nőikalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska Gizellapart. Kurländer-udvar.

Nőikalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Fő-tér, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc Hunyadi-utca.

Sírkórártár és szobrászterem:

Tunner Alajos Szerptemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór Szerbgyház-palota.

Szállodák:

Beneth nagyszálló Ferenc József-tér.
Korona-szálloda Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa Kültelek.
Schwirlieh Alajos Aradáci-utca.

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bence A. és Fia.

Tűzifa- és épületfakereskedés:

Annau örökösök Korona-utca.
Kurländer Imre Aradáci-ut 1.
Kurländer. Imre Korona-utca.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal Hunyadi-utca.
Berényi Bódog Hunyadi-utca.
Daun Gyula Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoini Jenő Kaszinó-vendéglő.
Tóth Lajos a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet.

Oláh Gábor Bajza-utca.